

การพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก รายวิชา
ส13102 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนพรหมลีสรีสว้าง

THE DEVELOPMENT OF HISTORICAL THINKING SKILLS AND
LEARNING ACHIEVEMENT USING HISTORICAL METHODS WITH
INFOGRAPHIC IN SO13102 HISTORY SUBJECT OF GRADE 3
STUDENTS AT PROMMALEESRISAWANG SCHOOL

¹จุฬารัตน์ จรทะผา และ ²อังคณา ตุงคะสมิต
¹Jularat Jorntapha and ²Angkana Tungkasamit

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ประเทศไทย
Khonkaen University, Thailand.

¹Jularat.j@kkumail.com, ²tangka@kku.ac.th

Received : March 8, 2024; Revised : March 23, 2024; Accepted : April 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก รายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมลีสรีสว้าง โดยกำหนดเกณฑ์นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ร้อยละ 70 ขึ้นไป 2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมลีสรีสว้าง ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก โดยกำหนดเกณฑ์นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมลีสรีสว้าง ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 11 คน ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ ประกอบด้วย แผนการจัดการ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก จำนวน 9 แผน 18 ชั่วโมง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสะท้อนผลการปฏิบัติ ประกอบด้วย แบบบันทึกการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนของครู แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ท้ายวงจร แบบทดสอบย่อยท้ายวงจร

3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย แบบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์พบว่า นักเรียนมีผลการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ผ่านเกณฑ์จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของนักเรียนทั้งหมด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 12.09 คิดเป็นร้อยละ 80.60 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนมีผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 90.91 ของนักเรียนทั้งหมด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 24.82 คิดเป็นร้อยละ 82.72 ของคะแนนเต็มซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก, ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were: 1) To develop of historical thinking skills and learning achievement using historical methods with infographic in SO13102 History Subject of Grade 3 Students at Prommaleesrisawang school. The criteria are that 70 % of students have a historical thinking skill score of 70 % out of total score. 2) to develop learning achievement in History Subject of Grade 3 Students at Prommaleesrisawang school learned using a learning plan using historical methods with infographic. The criteria are that 70 % of students have a historical thinking skill score of 70 % out of total score. The target group comprised 11 students of Grade 3 Students at Prommaleesrisawang school, studying in the semester 1 of the 2023 academic year. The research methodology was action research. The research tools were separated into 3 categories; 1) Action tool which included 9 lesson plans within 18 hours by historical methods with infographic. 2) Data Collection tools and reflection tools which included teachers' teaching and students' behavior observation form, student interview form, Assessment of historical thinking skills at the end of the cycle Sub-test at the end of the cycle. 3) Assessment tools for research evaluating result were historical thinking skills test, a learning achievement test. The statistic used percentage, mean and standard deviation. The results of the research were: 1) The results from using the historical thinking skills test found that 9 students passed the criteria for developing historical thinking skills, accounting for 80.00 percent of all students. with an average score of 12.09, equivalent to 80.60 percent of the full score, which is

higher than the specified criteria. 2) The results from using the test to measure academic achievement. It was found that 10 students passed the criteria for academic achievement development, accounting for 90.91 percent of all students. with an average score of 24.82, accounting for 82.72 percent of the full score, which is higher than the specified criteria.

Keywords: Learning achievement using historical methods with infographic, Historical thinking skills

บทนำ

ปัจจุบันสภาพสังคมมีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและการศึกษาของทุกประเทศ ในการพัฒนาของประเทศส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นลำดับแรก เนื่องจากระบบการศึกษานั้นเปรียบเสมือนเครื่องมือในการขัดเกลาความรู้และความสามารถของมนุษย์ เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการสร้างอนาคต ของชาติให้เติบโตขึ้นมาอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงเป็นการขัดเกลาทางสังคม ทั้งด้านจิตใจ ความคิด และบุคลิกภาพ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การศึกษาจะพัฒนาคนให้มีลักษณะตามที่สังคม ต้องการ เพื่อให้คนเป็นปัจจัยในการพัฒนาสังคมต่อไป การที่จะทำเช่นนี้ได้เราจึงมีความจำเป็นต้อง ศึกษาถึงสภาพทั่วไปในด้านทักษะของผู้เรียนและครูสอนเพื่อให้ทราบถึงทักษะด้านต่าง ๆ ว่าผู้สอน และผู้เรียนเองต้องมีทักษะในด้านใดบ้างในศตวรรษที่ 21 และต่อยอดไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป เพื่อยกระดับศักยภาพของผู้เรียนและครูสอน เพื่อให้เกิดทักษะที่เป็น ประโยชน์ มีความสำคัญต่อโลกในอนาคต (วรวัฒน์ วิสูตรไพศาล, 2564)

วิชาประวัติศาสตร์มีเนื้อหาสาระทางสังคมศาสตร์ที่มีมโนทัศน์ (concepts) เกี่ยวกับอดีต กาล เหตุการณ์ ยุคสมัย ศักราช ปี เดือน วัน หลักฐาน การเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ซึ่งจัดได้ว่ามีความสำคัญเพราะเห็นได้จากการที่ประวัติศาสตร์ถูกนำมาจัดเป็นหนึ่งใน 5 สาระหลักที่ประกอบ ขึ้นมาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่นักเรียนในทุกระดับจะต้อง ได้รับการพัฒนาเพื่อให้บรรลุตามที่มาตรฐานของหลักสูตร ในกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ประวัติศาสตร์ยังมีกระบวนการที่มีคุณประโยชน์ในด้านช่วยพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง ให้กับนักเรียนอีกด้วย (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555) จากสภาพปัจจุบันพบว่า การจัดการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์นั้น ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอย่างเดียว ไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ และผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์น้อยมาก ทำให้ ผู้เรียนไม่เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ไม่สนใจเรียน ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์น้อย ไม่สามารถลำดับเหตุการณ์และเชื่อมโยงสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking Skills) ซึ่งเป็น ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมที่เต็มไปด้วยการคิด โดยการมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณจาก แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ อันเป็นทักษะขั้นสูงที่ใช้ในการจัดการความรู้ทางประวัติศาสตร์ ซึ่ง จะส่งผลต่อการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน โดยที่ต้องใช้คำถามในระดับสูงเพื่อ

นำไปสู่การหาคำตอบ การสืบค้นเอกสาร แล้วนำมาพิจารณาตรวจสอบ การวิเคราะห์หลักฐานต่างๆ ผนวกกับการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาสร้างสรรค์และเปรียบเทียบกับเอกสารต่าง ๆ ในมิติเวลา (พิชาติ แก้วพวง, 2560) ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ค่อนข้างต่ำ ซึ่งผู้วิจัยเห็นความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพราะวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่สำคัญต่อการสร้างคนให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสมาชิกในสังคม และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสามารถรักษารายละเอียดให้อยู่คู่กับสังคมมนุษย์ต่อไป (สุริยา หมะจิ, 2563)

จากการศึกษาคุณภาพการเรียนการสอนและปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมสิทธิ์สว่าง ในแต่ละชั่วโมงและจากการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าการสอนแบบบรรยาย นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของครู ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียน และนักเรียนขาดการฝึกทักษะในด้านการคิดทางประวัติศาสตร์ จะสังเกตได้จากเมื่อให้นักเรียนทำงานกลุ่มด้วยกันนักเรียนที่เรียนเก่งจะอยู่ด้วยกัน นักเรียนที่เรียนไม่เก่งจะอยู่ด้วยกัน และเมื่อนักเรียนที่เรียนไม่เก่งอยู่กับนักเรียนที่เรียนเก่ง นักเรียนที่เรียนเก่งจะทำหน้าที่เองทั้งหมด ทำให้นักเรียนไม่เกิดพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า การมุ่งเน้นแต่การแข่งขันขาดความร่วมมือกันทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมของคนไทยคือ ไม่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในขณะที่สภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนยังเป็นระบบการแข่งขันดังกล่าวไม่เอื้อต่อการทำงานกลุ่มหรือเป็นการร่วมมือกันทำให้นักเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางสังคมต่ำ แต่สภาพการเรียนการสอนในห้องเรียนยังเน้นการส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายเฉพาะตัว ทำให้เกิดการแข่งขันเป็นรายบุคคล นักเรียนขาดความรับผิดชอบต่อตนเองรวมทั้งสังคม ขาดความสามัคคีในหมู่คณะซึ่งเป็นผลเสียต่อประเทศชาติในอนาคต และต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยต่ำลงและขาดการทำงานเป็นหมู่คณะ

วิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่นิยมใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างเป็นขั้นตอนตามแนวทางของวิธีการทางประวัติศาสตร์และเข้าถึงองค์ความรู้นั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการสอนแบบแก้ปัญหาโดยครูผู้สอนนำเอาหลักฐานและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มาเป็นพื้นฐานอ้างอิง พร้อมวิเคราะห์คำถามที่ครูหรือผู้เรียนร่วมกันตั้งขึ้น วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการค้นคว้าข้อเท็จจริง คิดหาเหตุผลด้วยตนเอง รู้จักสังเกตความแตกต่าง รวมทั้งสรุปแนวความคิดได้อย่างถูกต้อง (เพ็ญฤทัย พุฒิคุณเกษม, 2557)

สื่ออินโฟกราฟิก เป็นเทคนิควิธีการหนึ่งที่น่าสนใจในการเรียนรู้โดยผ่านความเข้าใจพื้นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง โดยสื่ออินโฟกราฟิก เป็นการแสดงผลของข้อมูลหรือความรู้ที่มีความซับซ้อนมาสรุปเป็นสารสนเทศในลักษณะของข้อมูลและกราฟิกที่ออกแบบเป็นภาพนิ่งหรือเคลื่อนไหว ดูแล้วมีความชัดเจนเข้าใจง่าย ทำให้ผู้ชมเข้าใจข้อมูลทั้งหมดได้โดยไม่ต้องมีผู้นำเสนอมาช่วยขยายความเข้าใจ อีกทั้งยังเพิ่มสมรรถนะในการคิดและ

พัฒนาความคิด ทำให้จำได้ง่ายขึ้น คงอยู่นานและสามารถนำกลับมาใช้ได้สะดวกขึ้น จะเห็นได้ว่า อินโฟกราฟิกเป็นเทคนิคการสอนที่สามารถเสริมสร้างทักษะหลาย ๆ ด้านของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี (กนกานต์ ปาจริย,2557)

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ร่วมกับวิธีการสอน ซึ่งในรายวิชาประวัติศาสตร์ก็มีการใช้สื่อเทคโนโลยีร่วมกับการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ทางประวัติศาสตร์มาจัดขั้นตอนการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับ เพื่อให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของการกำหนดประเด็นปัญหา การตั้งสมมติฐาน การรวบรวมหลักฐาน การวิเคราะห์ ตีความ และการประเมินหลักฐาน เพื่อนำไปสู่การสรุปข้อเท็จจริงของการศึกษาและค้นคว้า ซึ่งวิธีการดังกล่าวถ้านำมาใช้เป็นขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ก็จะส่งผลให้นักเรียนได้ฝึกการคิดทางประวัติศาสตร์ ฝึกการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์มีความหมายและมีคุณค่า (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555) และมีการประดิษฐ์คิดค้นสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบของการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ได้หลายแบบ ซึ่งสื่ออินโฟกราฟิกเป็นหนึ่งในนวัตกรรมที่ได้รับความนิยมสูง ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจและสามารถเข้าถึงเนื้อหาที่ซับซ้อนได้ง่ายและมีประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูลมากขึ้น เนื่องจากเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ดูน่าสนใจด้วยข้อมูลสารสนเทศในลักษณะของข้อมูลและกราฟิกที่เป็นลายเส้น สัญลักษณ์ กราฟ แผนภูมิ ไดอะแกรม แผนที่ โดยใช้ภาพกราฟิกเป็นเครื่องมือ ในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งสื่ออินโฟกราฟิกถือว่าเป็นมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้และเมื่อนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันวิธีการทางประวัติศาสตร์ยิ่งส่งผลให้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (จรงค์ เทศนา, 2558)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนทั้งในด้านทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนเน้นการพัฒนาให้นักเรียนให้รอบด้านสนับสนุนให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการวางแผน ด้านการคิด และได้ลงมือปฏิบัติด้วยการจัดการเรียนการสอนวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก จะสามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในวิชาประวัติศาสตร์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก รายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมสิทธิ์สว่จ โดยกำหนดเกณฑ์นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมสิทธิ์สว่าง ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก โดยกำหนดเกณฑ์นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก รายวิชา ส13102 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมสิทธิ์สว่าง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมสิทธิ์สว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 จำนวน 11 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมสิทธิ์สว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 11 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3 ชนิด ดังนี้

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก รายวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องนักเดินทางข้ามเวลา หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องภูมิใจในถิ่น จำนวน 9 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมเวลา 18 ชั่วโมง

2.2 แบบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ท้ายวงจร เป็นข้อสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 12 ข้อ นำไปใช้หลังสิ้นสุดการเรียนรู้แต่ละวงจร

2.3 แบบทดสอบท้ายวงจร เป็นข้อสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก วงจรละ 10 ข้อ นำไปใช้หลังสิ้นสุดการเรียนรู้แต่ละวงจร

2.4 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เป็นข้อสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ

2.5 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก รายวิชา ส13102 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมศรีสว่าง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเกณฑ์ที่กำหนด คือ นักเรียนร้อยละ 70 มีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ร้อยละ 70 ขึ้นไป แสดงดังตารางที่ 1,2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนของนักเรียน				นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์	
		คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย	คน	ร้อยละ
11	15	14	10	12.09	80.60	9	80.00

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนมีผลการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ผ่านเกณฑ์จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของนักเรียนทั้งหมด โดยมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80.60 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่แยกตามองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ทั้งหมด 4 องค์ประกอบ

จำนวนนักเรียน	คะแนนทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์							
	ขั้นการเรียงลำดับเหตุการณ์และวิเคราะห์ความสัมพันธ์		ขั้นการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์		ขั้นการยืนยันด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์		ขั้นการตีความและสังเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์	
	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
11	3.27	81.75	3.55	88.75	2.27	75.67	2.91	72.75

จากตารางที่ 2 พบว่า การทำแบบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่แยกเป็นแต่ละองค์ประกอบตามขั้นตอนของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ขั้นการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 คิดเป็นร้อยละ 88.75 ซึ่งสอดคล้องกับคะแนนทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ใน 3 วงจรปฏิบัติการ รองลงมาคือ ขั้นการเรียงลำดับเหตุการณ์และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 คิดเป็นร้อยละ 81.75 ขั้นการยืนยันด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ มีคะแนน

เฉลี่ยเท่ากับ 2.27 คิดเป็นร้อยละ 75.67 และขั้นที่ได้คะแนนน้อยสุดคือ ขั้นการตีความและสังเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 คิดเป็นร้อยละ 72.75

2. ผลการวิเคราะห์ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเกณฑ์ที่กำหนด คือ นักเรียนร้อยละ 70 มีผลสัมฤทธิ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป แสดงดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์	ร้อยละ	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ร้อยละ
11	30	10	90.91	28	20	24.82	1.94	82.72

จากตารางที่ 3 พบว่า พบว่านักเรียนมีผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.91 ของนักเรียนทั้งหมด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.82 คิดเป็นร้อยละ 82.72 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

อภิปรายผล

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก รายวิชา ส13102 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมสิทธิ์สว่าง มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของนักเรียนทั้งหมด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 12.09 คิดเป็นร้อยละ 80.60 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ทั้ง 4 องค์ประกอบ ซึ่งมี ขั้นการเรียงลำดับเหตุการณ์และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 คิดเป็นร้อยละ 81.75 ขั้นการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 คิดเป็นร้อยละ 88.75 ขั้นการตีความและสังเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์ โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.27 คิดเป็นร้อยละ 75.67 และขั้นการตีความและสังเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์ โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.91 คิดเป็นร้อยละ 72.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับสุชาติ ปุ่มแก้ว (2565) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เพื่อส่งเสริมความคิดเชิงมนทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เพื่อส่งเสริมความคิดเชิงมนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.31/73.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนมี

ความคิดเชิงโน้ตทัศน์หลังการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก โดยรวมอยู่ในระดับดี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิกสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก พบว่า นักเรียนที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้มีจำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 90.91 ของนักเรียนทั้งหมด มีผลคะแนนเฉลี่ย 24.82 คิดเป็นร้อยละ 81.83 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้สื่ออินโฟกราฟิกซึ่งเป็นบริบทที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ ในการส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก ทั้งนี้ได้นำสื่ออินโฟกราฟิกมาเป็นสื่อในการให้นักเรียนได้ศึกษาข้อมูลที่ยากขึ้น มีการอธิบายเป็นภาพและสรุปสั้น ๆ แทนการใช้ตัวหนังสือจำนวนมากให้นักเรียนได้ศึกษาและให้นักเรียนได้ฝึกการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเอาข้อมูลที่ได้มาสรุปผลในรูปแบบสื่ออินโฟกราฟิกอีกด้วย ทำให้เกิดความรู้และประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงกับสิ่งที่ใกล้ตัวจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความรู้ที่มีความหมายที่เข้าใจในบทเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น สอดคล้องกับ วรวิทย์ จันทรสุวรรณ (2563) ที่กล่าวถึงอินโฟกราฟิกว่า การนำเสนอสารในปัจจุบันยังเป็ในยุคที่ต้องเปลี่ยนการนำเสนอในรูปแบบเดิม ๆ ที่นักเรียนวัยนี้มักจะละเลยการอ่านข้อความยาว ๆ ที่ขาดความน่าสนใจ การก้าวสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นการใชเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนช่วยในหลากหลายด้าน รวมทั้งด้านการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจ และทำให้เข้าใจในสารที่ต้องการสื่อได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยอาจใช้ภาพมาประกอบข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสารนั้น ซึ่งพบมากในสื่อออนไลน์ ที่เรียกกันว่า เรียกว่า อินโฟกราฟิก (Infographic) เนื่องจากพฤติกรรมการเข้าถึงข้อมูลของคนยุคปัจจุบันมีความรวดเร็วมากขึ้น ข้อมูลหลายอย่างแม้มีประโยชน์แต่ถ้าต้องใช้เวลาในการอ่านหรือศึกษาก็อาจจะไม่มีคนสนใจ อินโฟกราฟิกจึง สามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ชัยรัตน์ โตศิลา (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้นนักเรียนสามารถกำหนดคำถามสำคัญ ตั้งสมมติฐาน วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ตีความหลักฐานและเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของเส้นเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับชาวลิต อัครปัญญาวิทย์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สมัยรัตนโกสินทร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กลุ่มตัวอย่างเป็นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชลกันยานุกูล ผลการวิจัย

พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสามารถในการคิดอย่างวิจารณ์ญาณที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 66.13 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับดี

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิกใช้เวลานานในการจัดการเรียนรู้แต่ละขั้น ผู้สอนอาจต้องยืดหยุ่นให้มีความเหมาะสม โดยในช่วงแรกอาจจะต้องใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นนานกว่าที่กำหนด แต่ในการจัดการเรียนรู้ในช่วงถัดไป ต้องใช้เวลาในการจัดการรู้ที่กระชับลง และดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ โดยแต่ละครั้งในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนควรใช้วิธีการสอนให้ครบทุกขั้นตอน เพื่อประสิทธิภาพ และความเข้าใจเนื้อหาที่เรียน บางขั้นตอนมีความซับซ้อน เช่น การสังเคราะห์และการตีความ ในขั้นตอนนี้ครูต้องใช้เวลาในการชี้แจง และทำความเข้าใจให้แก่นักเรียนเป็นอย่างมาก เพื่อให้เข้าใจวิธีการในการสังเคราะห์และตีความอย่างถูกต้อง ซึ่งต้องมีการวางแผนบริหารจัดการเวลาเป็นอย่างดี และครูต้องเข้าใจในขั้นตอนวิธีการนี้อย่างถ่องแท้ ซึ่งสื่ออินโฟกราฟิกสามารถพัฒนาผลการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น และทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เพลิดเพลิน เข้าใจเนื้อหาวิชาง่ายขึ้น ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมความคิดเชิงมนทัศน์ให้กับนักเรียนได้ ดังนั้นผู้สอนที่จะใช้สื่ออินโฟกราฟิกต้องมีการกำหนดกรอบเนื้อหาในการสร้างบทเรียนให้มีความชัดเจน มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และครูสามารถนำรูปแบบที่พัฒนาไปปรับใช้ในรายวิชาประวัติศาสตร์กับนักเรียนแต่ละระดับชั้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ขุนทด ปาจารย์. (2557). *สรุปการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “สร้างพลังแห่งการสื่อสารด้วยอินโฟกราฟิก”*. สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2566 จาก http://oots.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=419.
- จงรัก เทศนา. (2558). *สื่ออินโฟกราฟิกส์ (Infographics)*. สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2566. จาก <http://wb.yru.ac.th>.

- ชัยรัตน์ โตศิลา. (2555). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอร์เชชั่น.
- เชาวลิต อัครปัญญาวิทย์ (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรื่องประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา
- พิชาติ แก้วพวง. (2560). การคิดทางประวัติศาสตร์: ทักษะสำคัญของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์. HUSO Journal of Humanities and Social Sciences. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- วรวัฒน์ วิศรุตไพศาล. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 The study of the learning management approach of school in the 21 st century การศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วรวิทย์ จันทรสุวรรณ. (2563). อินโฟกราฟิก(แนวคิดเบื้องต้น) : สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2564, จาก https://web.rmutp.ac.th/woravith/?page_id=1991
- ศุภณัฐ พานา. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ศ.อ
- สุชาดา ปุ่มแก้ว. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เพื่อส่งเสริมความคิดเชิงมนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สุไรยา หมะจิ. (2563). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดนครศรีธรรมราช. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. สงขลา.

